

TÜRK TEKSTİL SEKTÖRÜNÜN ULUSLARARASI REKABET GÜCÜ DEĞERLENDİRMESİ

Özlem KAYA*

Adnan ODUNCU**

Öz

Uluslararası rekabet gücünün artırılması, üstün bir verimlilik performansına ve yüksek reel ücretlere sahip olan iktisadi faaliyetlere, ülke kaynaklarının yönlendirilmesi yeteneğine bağlıdır. Rekabet gücü, sadece dışarıya ürün satma ve dış ticaret dengesini sağlama yeteneği değildir; bunun yanı sıra bir ülkenin gelir ve istihdam düzeyini artırabilme ve yaşam kalitesinde kabul edilebilir ve sürekli artışlar sağlayabilme ve uluslararası pazarlardaki payını artırabilme yeteneğidir.

Tekstil işletmelerinin gerek ulusal gerekse uluslararası pazarda rekabet üstünlüğü elde edebilmesi tüketicilerin artan ve giderek sınırsızlaşan ihtiyaç ve isteklerinin etkin bir şekilde karşılanılmasını, üretilen ürünlerin kalite ve güvenilirliğinin yükseltilmesini, ürün çeşidinin artırılmasını ve müşterilere sunulan hizmetlerin genişletilmesini olanaklı kılacak örgütsel düzenlemelerin ve teknolojik uygulamaların yapılmasına bağlı olmaktadır.

Bu çalışmada, 2006–2013 dönemine ait, WTO veri tabanından sağlanan, tekstil sektörünü temsil eden SITC Rev.3, 65 kodlu ürün grubuna ait veriler analiz edilmiştir. Bu amaçla ilk olarak, Balassa'nın geliştirdiği “Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (RCA)” endeksi, ardından Vollrath'a ait RXA, RMA, RTA, RC endeksleri hesaplanmıştır. Bu bağlamda, söz konusu karşılaştırılan ülkeler arasında Türkiye'nin durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk tekstil sektörü, rekabet, AKÜ, dış ticaret, uluslararası rekabet gücü

INTERNATIONAL COMPETITIVENESS TO EVALUATE OF THE TURKISH TEXTILE SECTOR

Abstract

Enhancing international competitiveness depends on having superior performance efficiency and the economic activities that have high real wages and the ability to direct the country's resources. The competitiveness is not only to have the ability to export and obtain foreign trade balance, also is the have the ability to increase the level of income and employment of a country and to be able to obtain constant and acceptable increase in living standards and to increase international market share.

Textile firms depend on the coordination of organization and technological applications to enable to meet effectively increasing and limitless needs and wants of the consumers, to increase the quality and reliability of the products and product range, to diversify the services which are presented to the customers to be able to obtain competitive advantage in both national and international market.

In this study, the data which belong to code of SITC Rev.3, 65 product group that represent textile industry from the obtained WTO (World Trade Organisation) data base of 2006-2013 were analysed. For this reason, firstly Balassa's “revealed comparative advantage” analysis and later on Vollrath's RXA, RMA, RTA, RC analyses were calculated. In this regard, among the studied countries, Turkey's status was tried to explain.

Keywords: Turkish textile industry, competition, RCA, Foreign trade, international competitiveness

* Yrd. Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, TBMYO, Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri Bölümü, ozlemkaya@hitit.edu.tr

** Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, SBMYO, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, adnanoduncu@hitit.edu.tr

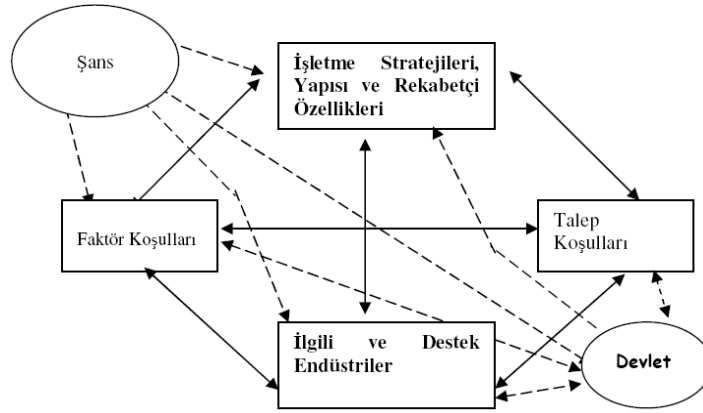

1. GİRİŞ

Küreselleşmeyle birlikte ekonomik sınırların büyük ölçüde ortadan kalktığı uluslararası pazarlarda, başarının en önemli koşulu rekabet gücü olmaktadır.

Küreselleşen dünyada kalkınma, iç dinamikler kadar dış dinamiklerinde belirlediği bir olgudur. Gelişmiş veya gelişmekte olan ekonomiler için rekabetçi üstünlük yaratmak iktisat ve kalkınma politikalarının önemli bir konusu olarak kalmaya devam etmektedir. Rekabet gücünün geliştirilmesi; ülkenin yaşam standartlarının iyileşmesi, üretim verimliliğinin artması ve istihdamın yükseltilmesi için bir ön koşuldur.

Bir ekonominin uluslararası rekabet gücünün artması, ülke ekonomisinde zincirleme bir reaksiyonun oluşmasına yol açmaktadır. Bu artış, üretim ve ihracatta gelişmeye neden olmakta, karlılığın büyümesine, böylece yatırımlarda hızlanmaya ve istihdamın gelişmesine etki etmektedir (Adıgüzel, 2011: 1). Aynı zamanda rekabetin son dönemlerde hemen her alanda çarpıcı biçimde şiddetlenmesi durumu, tüm dünya coğrafyasına yayılarak ülkelerin refahlarını arttırmaktan ziyade, mevcut olanı ellerinde tutmak için rekabet etmek zorunda da bırakmıştır (Porter, 2010: 9). Türkiye ekonomisi için düşünüldüğünde, başta işsizlik ve cari açık gibi kronik sorunlarına kalıcı çözüm sağlanması ve gelişmiş ekonomiler arasına geçilebilmesi, özellikle ileri teknoloji alanlarında küresel rekabet gücü olan, yenilikçi ve küresel piyasalarda rekabet edebilen endüstrilere ve işletmelere sahip olunması, ülkenin uluslararası rekabet gücünün geliştirilmesi ile mümkün görünmektedir.

Şekil 1. Porter'in Elmas Modeli (Porter, 1998: 127)

Bu bağlamda Türkiye ekonomisi için en önemli sektörlerden biri tekstil sektörüdür. Tekstil sektörü, ülkelerin ekonomik kalkınma sürecinde önemli rol oynayan bir sektördür. Gelişmiş ülkelerin 18. yüzyılda gerçekleştirdikleri sanayileşme sürecine önemli katkısı olan tekstil sektörü, günümüzde de gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmalarında benzer bir rol oynamaktadır. Sektörün üretim ve ihracatı 1970'lerden bu yana, üretim ve işgücü maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle, gelişmiş ülkelere doğru kaymıştır. Gelişmiş ülkelerin bugün, hem üretim süreçlerinde yarattıkları modernizasyon hem de Ar-Ge faaliyetlerine verdikleri ağırlık ile sektördeki yerlerini korumaya çalıştıkları, diğer taraftan da sektörün önemli pazarları konumuna geldikleri görülmektedir.

OECD, ülkelerin rekabet gücünü "bir ülkenin serbest ve adil piyasa koşulları altında, vatandaşlarının reel gelirlerini sağlarken ve artırırken, aynı zamanda uluslararası piyasaların

ihtiyacını karşılayabilecek ürün ve hizmeti üretebilmesi” anlamına gelmektedir şeklinde açıklamaktadır. Bu noktada uluslararası ölçekte üretim yapma noktası dikkat çekmektedir. Dünyada sanayileşme eğiliminin etkisi altında olan tekstil sektörü, başlangıçta hammadde ve emek yoğun üretime dayalı iken günümüzde teknoloji ve sermaye yoğun hale gelmiştir. Özellikle işgücü ve bilgi tabanı açısından tekstil üretimi teknolojik içeriği daha yüksek seviyeler gerektirmektedir (OECD, 2014).

Küreselleşme sürecinin de etkisi ile son yıllarda önemli değişimlerin yaşandığı bu sektörde, temel girdilere sahip olan ülkelerin maliyet avantajı sektördeki rekabet üstünlüğünü belirleyen unsur olmaktan çıkmış, rekabetin belirleyicisi teknoloji, marka ve tasarım üstünlüğü olmuştur.

Türkiye ekonomisi açısından tekstil sektörü büyük önem taşımaktadır. Bu noktada tekstil-konfeksiyon ülkemiz sanayinin lokomotif konumundadır ve en yüksek istihdam oranı bu sektörde yer almaktadır. Bu durum bu sektörde rekabetin önemini daha da artırmaktadır. Türkiye, küreselleşen dünyanın gittikçe yoğunlaşan rekabet ortamında başarılı olmak için üretimini, ürün kalitesini ve rekabet gücünü arttırmak zorundadır (Kaya, 2013: iv).

GSYH içindeki payı, dış ticaret potansiyeli, istihdam gibi parametreler açısından ülkemizde de ilk sıralarda olan sektörler, küresel pazarda bizi ön sıralara taşımaktadır. Ülkemiz işgücü kalitesi, hammadde, pazarlama ve dağıtım faktörleri bakımından dünyanın en rekabetçi ülkeleri arasında yer almaktadır.

Tekstil endüstrisinin yapısına bakıldığında teknolojik gelişimin ve Ar-Ge faaliyetlerinin, hazır giyim sektörüne göre daha büyük önem arz ettiği görülmektedir. Özellikle tekstil sektörünün alt sektörlerinde Ar-Ge faaliyetleri sayesinde ürünlere hem yeni özellikler hem de yeni kullanım alanları kazandırılmaktadır. Daha çok nano-teknoloji ile üretilmiş ürünler, fonksiyonel tasarımlar, düşük maliyetli çevreci yaklaşımlar, farklı sektörlerle yönelik yeni teknik tekstillerin geliştirilmesi, geri-dönüşüm ürünlerin teknik tekstillerde değerlendirilmesi gibi konulardaki çalışmaların sonuçları; teknik tekstil, ekolojik tekstil ve akıllı tekstil ürünlerinde izlenmektedir. Bu durum sektörün uluslararası rekabet gücü üzerinde de olumlu etki yaratmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada tekstil sektörünün önde gelen ve farklı bölgelerden seçilmiş ülkeleri ile Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünün karşılaştırılması ve bu anlamda Türkiye'nin uluslararası rekabet avantajının veya dezavantajının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Ülkelerin sektörel bazda ve ürün bazında küresel piyasalardaki ihracat rekabet gücünün (karşılaştırmalı üstünlüklerinin) ölçümü amacıyla kullanılacak en önemli göstergelerden birisi “açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük katsayıları”dır. Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük (AKÜ) katsayıları, ülkenin belli bir ürün ihracatının toplam ihracatına oranının, aynı ürünün dünyadaki ihracatının dünya toplam ihracatına oranına bölünmesi şeklinde hesaplanmaktadır. Genellikle Balassa Endeksi ve/veya Vollrath Endeksi kullanılarak hesaplanabilen AKÜ katsayıları; ülkenin bir sektördeki yurtiçi uzmanlaşmasını, dünyanın veya herhangi bir ülkenin uzmanlaşmasıyla karşılaştırır. Katsayının 1'den büyük olması, söz konusu ürünün ihracatında ülkenin rekabet avantajına sahip olduğunu ve uzmanlaştığını; 1'den küçük olması ise rekabet dezavantajına sahip olduğunu ve uzmanlaşmadığını gösterir.

Çalışmada, 2006–2013 dönemine ait, WTO veri tabanından sağlanan, tekstil sektörünü temsil eden SITC Rev.3, 65 kodlu ürün grubuna ait veriler analiz edilmiştir. Bu amaçla ilk olarak,

Balassa'nın geliştirdiği "Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (RCA)" endeksi, ardından Vollrath'a ait RXA, RMA, RTA, RC endeksleri hesaplanmıştır. Wolrath, Balassa'nın endeksinde ihmal edilen ithalatı da analize dahil ederek, Görelî Ticaret Üstünlüğü (RTA) endeksini tanımlamıştır. Söz konusu endeks, Balassa indeksine denk olan Görelî İhracat Üstünlüğü (RXA) ile Görelî İthalat Üstünlüğü (RMA) arasındaki fark olarak hesaplanmaktadır. Görelî Rekabet Üstünlüğü (RC) ise RXA ve RMA endekslerinin logaritmik farklarına eşittir.

Araştırmaya AB 28, Avustralya, Bangladeş, Brezilya, Tayvan, Hong Kong, Çin, Japonya, G. Kore, Meksika, Vietnam, Hindistan, Pakistan, A.B.D ve Türkiye dahil edilmiştir. Bu bağlamda, çalışma ile söz konusu karşılaştırılan ülkeler arasında Türkiye'nin durumu ortaya konulmuştur.

3. BULGULAR VE YORUM

Yenidünya düzeninde işletmelerin rekabet ortamı buldukları bölgenin ve ülkenin sınırlarını aşarak uluslararası bir niteliğe ulaşmıştır (Türker ve diğerleri, 2005: 464).

Değişen bu dünya düzeninde tüm ülkelerin hedefi ülkelerinde rekabet şartlarını oluşturmak ve refah düzeylerini arttırabilmektir. Ancak rekabetin çok boyutlu olması nedeniyle ülkelerin ve işletmelerin rekabet gücü değişik faktörlere bağımlı kalmaktadır.

Türk tekstil sektörünün uluslararası rekabet gücünün belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada RCA Endeks Değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, birden büyük değer alan tekstil ürünleri RCA endeksi, tekstil sektörünün karşılaştırmalı üstünlüğünü işaret etmektedir. Ayrıca RCA endeks değeri ne kadar yüksekse ülkenin rekabet üstünlüğünün o kadar fazla olduğu bilinmektedir.

Tekstil sektöründe 2006 yılı hariç 2013 yılına kadar Pakistan'dan sonra en yüksek RCA değerine sahip ülke Türkiye'dir. Bu durum sektörde en yüksek rekabet avantajına sahip olduğunu göstermektedir. RCA Endeks Değerleri dikkate alındığında en yüksek değerlerin Pakistan'a ait olduğu görülmektedir. Bangladeş, Çin, Tayvan, Hong Kong, Hindistan, G. Kore ve Vietnam'ın RCA değerleri ise 1 ile 2 arasında veya daha yüksek olup bu ülkeler tekstil sektöründe rekabet edebilirliklerini sürdürmektedir. Türkiye'nin bu sektörde uzmanlaşması oldukça yüksek olup bu da Türkiye'ye rekabet avantajı sağlamaktadır.

Tablo 1: RCA Endeks Değerleri

ULKELER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
AB 28	0,89	0,90	0,89	0,81	0,80	0,79	0,78	0,73
Avustralya	0,14	0,14	0,11	0,09	0,07	0,06	0,06	0,06
Bangladeş	7,03	4,17	4,59	3,49	3,99	4,84	4,21	4,00
Brezilya	0,55	0,52	0,44	0,37	0,33	0,27	0,27	0,24
Çin	2,79	2,70	2,96	2,96	2,95	3,10	3,02	2,97
Tayvan	2,42	2,32	2,34	2,30	2,15	2,23	2,21	2,06
Hong Kong, Çin	2,39	2,25	2,14	1,80	1,71	1,54	1,39	1,23
Hindistan	4,05	3,76	3,45	3,29	3,44	3,16	3,33	3,71

Japonya	0,59	0,58	0,61	0,63	0,56	0,61	0,63	0,59
G.Kore	1,72	1,64	1,59	1,50	1,43	1,39	1,42	1,32
Meksika	0,49	0,48	0,44	0,42	0,39	0,38	0,39	0,40
Pakistan	24,48	24,26	22,88	22,09	22,21	22,29	22,95	22,85
Türkiye	4,92	4,89	4,61	4,50	4,77	4,97	4,70	4,93
ABD	0,69	0,64	0,63	0,56	0,58	0,58	0,56	0,54
Vietnam	1,47	1,60	1,61	2,09	2,57	2,42	2,20	2,23

Yazarlar tarafından hesaplanmış ve düzenlenmiştir.

2013 yılı dikkate alındığında tekstil sektöründe 2'nin üzerinde RCA değerine sahip ülkeler yine, Pakistan, Türkiye, Bangladeş, Hindistan, Çin, Vietnam ve Tayvan olarak görülmektedir. RCA değerlerinin ülkeler arasında karşılaştırılmasında olumsuz gelişmelere ve beklentilere rağmen Türkiye dünyada bu sektörde hala rekabet avantajına sahip ülkelerden birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak, bu rekabet avantajı özellikle 2006 ile 2009 yılları arasında zaman içinde azalma eğilimi göstermiş 2010 ile 2011 yılları arasında yükselmiş fakat 2012 yılında tekrar azalma eğilimi göstermiştir. Türkiye'nin tekstil sektöründe rekabet gücünün hala yüksek olmasına karşın düşme eğilimi göstermesinin nedenlerini rekabet gücünü etkileyen faktörler bazında düşünmek gerekmektedir. DPT 2007 raporunda da belirtildiği gibi, sektörde özellikle girdi maliyetlerinin yüksekliği rekabet gücünü azaltan temel unsur olarak dikkat çekmektedir. Verimlilikte artışlar yaşanmasına rağmen, enerjinin pahalı olması, istihdam vergilerinin, reel faizlerin yüksek olması nedeniyle finansman giderlerinin yüksek olması ve sanayinin kullandığı ara malların (iplik, kumaş, aksesuar) KDV oranlarının yüksek olması gibi nedenler sektördeki maliyetleri arttırmıştır.

Tablo 2: RMA Endeks Değerleri

ULKELER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
AB28	0,85	0,87	0,85	0,80	0,80	0,80	0,78	0,76
Avustralya	0,71	0,70	0,69	0,67	0,63	0,62	0,61	0,63
Bangladeş	5,84	7,03	7,95	7,44	9,33	10,85	10,58	9,97
Brezilya	0,90	0,98	1,01	1,11	1,14	1,08	1,14	0,98
Çin	1,11	0,99	0,90	0,85	0,74	0,64	0,67	0,65
Tayvan	0,30	0,31	0,31	0,30	0,30	0,30	0,29	0,27
Hong Kong, Çin	2,24	2,08	1,97	1,62	1,48	1,29	1,16	0,98
Hindistan	0,60	0,53	0,47	0,50	0,46	0,43	0,42	0,45
Japonya	0,57	0,57	0,57	0,70	0,60	0,64	0,63	0,61
G.Kore	0,68	0,66	0,59	0,63	0,66	0,64	0,58	0,59

Meksika	1,22	1,10	1,06	0,99	0,96	0,96	0,98	0,92
Pakistan	1,00	1,01	0,87	1,07	1,46	1,68	1,51	1,63
Türkiye	1,81	2,00	1,75	1,92	2,05	1,87	1,69	1,57
ABD	0,66	0,68	0,67	0,68	0,69	0,67	0,69	0,68
Vietnam	4,77	4,65	4,43	4,47	4,82	4,85	4,94	4,70

Yazarlar tarafından hesaplanmış ve düzenlenmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde RMA değerlerinin, Türkiye için tekstil sektöründe RMA<1 koşulunu sağlamadığı görülmektedir. Türkiye dışında Bangladeş, Pakistan ve Vietnam’ında tekstil sektöründe bu alanda rekabet gücünün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu alanda Tayvan, Japonya, Hindistan, G. Kore, Avustralya, Çin ve ABD dikkat çeken değerlere ve eğilime sahiptir.

Dünyanın sayılı tekstil sanayilerinden birine sahip olan Türkiye, özellikle yan sanayi girdilerinin önemli bir kısmını ithalat yoluyla temin etmektedir. Yıllar itibariyle değişim gösteren sektör ithalatı 2011 yılında 736 milyon dolarken, 2012 yılında 657 milyon dolara düşmüş ve 2013 yılında yaklaşık %10 artışla 720 milyon dolara ulaşmıştır.

Yan sanayi ürünleri ithalatındaki en büyük kalemi 268 milyon dolarla dokunmamış mensucat oluşturmuştur. İthalatta önemli yer tutan diğer ürünler; 76 milyon dolarla kayarak işleyen fermuarlar, 57 milyon dolarla dokunmuş kurdeleler ve adi metallerden kopçalar, perçinler, boncuklar ve 51 milyon dolarla suni-sentetik devamsız liflerden dikiş iplikleri olmuştur (Ekonomi Bakanlığı, 2014).

Tablo 3: RTA Endeks Değerleri

ULKELER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
AB28	0,04	0,03	0,04	0,01	0,00	-0,01	0,00	-0,03
Avustralya	-0,57	-0,56	-0,58	-0,57	-0,56	-0,56	-0,55	-0,58
Bangladeş	1,18	-2,86	-3,36	-3,95	-5,34	-6,01	-6,37	-5,98
Brezilya	-0,35	-0,45	-0,57	-0,74	-0,82	-0,81	-0,87	-0,74
Çin	1,67	1,71	2,05	2,11	2,22	2,45	2,34	2,32
Tayvan	2,12	2,01	2,03	2,01	1,85	1,93	1,93	1,79
Hong Kong, Çin	0,15	0,18	0,18	0,18	0,23	0,26	0,23	0,25
Hindistan	3,44	3,23	2,98	2,78	2,97	2,72	2,91	3,26
Japonya	0,02	0,01	0,04	-0,07	-0,04	-0,03	0,00	-0,03
G.Kore	1,04	0,98	1,00	0,87	0,77	0,75	0,83	0,73
Meksika	-0,73	-0,63	-0,61	-0,58	-0,57	-0,58	-0,58	-0,53
Pakistan	23,48	23,26	22,01	21,02	20,76	20,61	21,44	21,22

Türkiye	3,11	2,89	2,85	2,58	2,72	3,11	3,01	3,35
ABD	0,03	-0,04	-0,04	-0,13	-0,11	-0,08	-0,12	-0,14
Vietnam	-3,30	-3,05	-2,82	-2,38	-2,25	-2,42	-2,73	-2,48

Yazarlar tarafından hesaplanmış ve düzenlenmiştir.

Tablo 3'deki RTA değerleri ele alındığında tekstil sektöründe RTA>0 koşulunu sağladığı ve nispi ticaret avantajına sahip olduğu görülmektedir. Ancak yıllar dikkate alındığında inişli çıkışlı bir grafik izlediği de yıllar itibariyle izlenmektedir.

Bu bağlamda yakalamış olduğu yükselme eğilimini diğer endekslerde de olduğu gibi düzenli olarak avantajı kaybetmemesi için sektörün katma değeri daha yüksek ürünler üretmeye ve ihracata yönelmeye ihtiyacı vardır. Katma değeri yüksek ürün ihracatı ise ancak daha kaliteli girdi sağlanması ile mümkün olabildiğinden bu da yurt içinden temin edilmeyen bazı ürünlerin ithalatını gerektirebilmektedir.

Taşbaşı'nın (2014: 23) çalışmasında belirttiği gibi 2014 yılının ilk çeyrek döneminde Türkiye'den 2,3 milyar dolar değerinde tekstil ihracatı yapılmıştır. 2013 yılının ilk çeyreğine kıyasla ihracat %9,2 oranında artmıştır. Tekstil sektörünün ihracat artışı oransal olarak Türkiye genel ihracat artışının (%6,2) bir miktar üstündedir. Bunun bir sonucu olarak, tekstil ihracatının genel ihracattaki payı 2013 yılının Ocak-Mart döneminde %5,7 iken, 2014 yılının Ocak-Mart döneminde %5,8 seviyesine çıkmıştır. Paralel şekilde, tekstil ihracatında kaydedilen daha yüksek artış sonucu, tekstil ihracatının Türkiye'nin sanayi ürünleri ihracatı içerisindeki payı da %7,2 düzeyinden %7,4 düzeyine çıkmıştır. Dolayısıyla, 2014 Ocak-Mart döneminde tekstil sektörünün hem genel ihracattan hem de sanayi ihracatından daha iyi bir ihracat performansı gösterdiği ifade edilebilir.

Tablo 4: RC Endeks Değerleri

ÜLKELER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
AB 28	0,05	0,04	0,05	0,02	0,00	-0,01	0,00	-0,04
Avustralya	-1,62	-1,61	-1,84	-1,97	-2,22	-2,29	-2,25	-2,44
Bangladeş	0,18	-0,52	-0,55	-0,76	-0,85	-0,81	-0,92	-0,91
Brezilya	-0,49	-0,62	-0,82	-1,09	-1,25	-1,39	-1,46	-1,41
Çin	0,92	1,00	1,19	1,25	1,39	1,57	1,50	1,53
Tayvan	2,08	2,02	2,03	2,05	1,98	2,01	2,04	2,04
Hong Kong, Çin	0,06	0,08	0,09	0,11	0,14	0,18	0,18	0,23
Hindistan	1,91	1,96	2,00	1,88	2,01	1,98	2,07	2,11
Japonya	0,03	0,02	0,06	-0,11	-0,08	-0,05	0,01	-0,04
G.Kore	0,93	0,91	0,99	0,87	0,77	0,77	0,89	0,81
Meksika	-0,92	-0,84	-0,87	-0,87	-0,90	-0,93	-0,91	-0,85

Pakistan	3,20	3,18	3,27	3,03	2,72	2,58	2,72	2,64
Türkiye	1,00	0,89	0,97	0,85	0,85	0,98	1,02	1,14
ABD	0,04	-0,06	-0,06	-0,20	-0,18	-0,13	-0,20	-0,22
Vietnam	-1,17	-1,07	-1,01	-0,76	-0,63	-0,69	-0,81	-0,75

Yazarlar tarafından hesaplanmış ve düzenlenmiştir.

RC değerleri, rekabet üstünlüğünün açıklanması bakımından en yakın sonuçları vermektedir. Ayrıca diğer endekslerin de tutarlılığını test etmektedir. Endeks değerlerine göre tekstil sektörü $RC > 0$ koşulunu sağladığı için rekabet üstünlüğüne sahiptir. Ancak Tablo 4 incelendiğinde, burada özellikle 2006 yılından 2012 yılına kadar ciddi düşüşler yaşandığı görülmektedir. 2005 yılı birkaç istisnası hariç miktar kısıtlamalarının kaldırıldığı yıldır. Buda sonraki yıllarda sektördeki serbestleşmenin rekabet gücüne yansıdığını göstermektedir.

RC endeks değerleri dikkate alındığında Türkiye dışında Pakistan, Hindistan, Tayvan ve Çin'in rekabet üstünlüğüne sahip olduğu da görülmektedir. Tablo 4 incelendiğinde Pakistan, Hindistan ve Tayvan'ın 2'nin üzerinde değerlere sahip olduğu ve yıllar itibariyle inişli çıkışlı bir grafik gösterdiği ancak diğer ülkelere kıyasla daha iyi durumda olduğunu söylemek mümkündür.

Tekstil sektörü dünyada uluslararası rekabetin en yoğun olduğu ve her geçen gün arttığı sektörlerden biridir. Sektör ülkemiz ihracat ve üretim içerisindeki yüksek payından ötürü stratejik bir öneme sahiptir. Dünyada yaşanan gelişmeler ve ucuz işgücüne sahip ülkeler karşısında sektörde rekabet gittikçe zorlaşmaktadır.

İçinde bulunduğumuz dönemde dünya tekstil ticaretinde en önemli belirleyici; kotaların olmadığı yeni rekabet ortamıdır. Çin, Hindistan ve Pakistan gibi ucuz işgücü avantajına sahip ülkelerin dünya ticaretine entegrasyonu artırarak tekstil ticaretinde paylarını artırmaları ile standart ürünlerde rekabet gücü bu ülkelere geçmektedir.

Çin, Hindistan ve Pakistan başta olmak üzere, el emeğinin ucuz olduğu ülkelere gelen aşırı düşük fiyatlı ve genellikle sübvansiyonlu tekstil ürünlerinin dünya pazarlarına yayılması ile bu ürünlerin fiyatları düşmüştür.

Tablo 5: Türkiye'nin RCA, RMA, RTA, RC Endeks Değerleri

Endeks Değerleri	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
RCA	4,92	4,89	4,61	4,50	4,77	4,97	4,70	4,93
RMA	1,81	2,00	1,75	1,92	2,05	1,87	1,69	1,57
RTA	3,11	2,89	2,85	2,58	2,72	3,11	3,01	3,35
RC	1,00	0,89	0,97	0,85	0,85	0,98	1,02	1,14

Yazarlar tarafından hesaplanmış ve düzenlenmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde Türkiye'nin tekstil sektöründe 2'nin üzerinde RCA değerine sahip olması dünyada bu sektörde hala rekabet avantajına sahip ülkelere birisi olduğunu göstermektedir. RMA değerlerine bakıldığında, Türkiye için tekstil sektöründe $RMA < 1$ koşulunu sağlamadığı ve Türkiye dışında Bangladeş, Pakistan ve Vietnam'ında (Tablo 2) tekstil sektöründe rekabet gücünün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

RTA değerleri ele alındığında ise tekstil sektöründe $RTA > 0$ koşulunu sağladığı ve nispi ticaret avantajına sahip olduğu söylenebilir. Ancak yıllar dikkate alındığında inişli çıkışlı bir grafik izlediği görülmektedir.

RC değerleri, rekabet üstünlüğünün açıklanması bakımından en yakın sonuçları vermektedir. Bu bakımdan, endeks değerlerine göre Türk tekstil sektörü $RC > 0$ koşulunu sağladığı için rekabet üstünlüğüne sahiptir.

4. SONUÇ

Bir sektörün büyümesi ve kendini yenilemesindeki en temel dinamik, sektörün dışa açılarak rekabetçi koşullarda yarışması ve elde ettiği gelirle ülkesine ve kendi sektör ekonomisine katkıda bulunmasıdır. Sektörün rekabet gücü Ar-Ge, yüksek kaliteli, farklı ve özgün ürün tasarlayıp üretebilme kabiliyeti ile bağlantılıdır. Sahip olunan deneyimler, bilgi birikimi ve işgücü bu alanda rekabet gücünün yükseltilmesini mümkün kılmaktadır.

Gelişen, değişen, yenilenen ve sınır tanımayan dünya ticareti, tüm alanlarda olduğu gibi tekstil sektöründe de etkinliğini sürdürmektedir. Uluslararası düzeyde rekabetin de şekil değiştirdiği günümüzde özellikle Türk tekstil sanayinin uluslararası rekabet gücünü analiz etmek amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır:

- Türkiye tekstil sektörünün 2006'dan 2013 yılına kadar RCA değerlerinin hep 1'in üstünde olması Türkiye'nin tekstil sektöründe çalışma dahilindeki ülkeler pazarında rekabet avantajına sahip olduğunu göstermektedir. Türkiye'nin bu pazardaki en yakın takipçileri ise Bangladeş, Hindistan ve Çin gibi ülkelerdir. RCA değeri açısından en yüksek değere sahip ülke Pakistan'dır (22,85).
- RMA değerlerinin, Türkiye için tekstil sektöründe $RMA < 1$ koşulunu sağlamadığı görülmektedir. Türkiye dışında Bangladeş, Pakistan ve Vietnam'ında tekstil sektöründe bu alanda rekabet gücünün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu alanda Tayvan, Japonya, Hindistan, G. Kore, Avustralya, Çin ve ABD dikkat çeken değerlere ve eğilime sahiptir (Tablo 2).
- Yıllar itibariyle dikkate değer düşüşler yaşamış olsa da tekstil sektörü RTA değerleri ele alındığında $RTA > 0$ koşulunu sağladığı ve nispi ticaret avantajına sahip olduğu görülmektedir.
- Endeks değerlerine göre tekstil sektörü $RC > 0$ koşulunu sağladığı için rekabet üstünlüğüne sahiptir. Ancak Tablo 4 incelendiğinde, özellikle 2006 yılından 2012 yılına kadar rekabet gücünde dikkate değer düşüşler yaşandığı görülmektedir.

Sonuç olarak, rekabetin gittikçe yoğunlaştığı günümüzde gerekli tedbirlerin alınmaması durumunda Türkiye, tekstil sektöründe sahip olduğu rekabet gücünü kaybedebilecektir. Türkiye'nin özellikle sektördeki maliyetleri azaltacak önlemler alması gerekmektedir. Bununla birlikte sadece maliyetlerin düşürülmesi yeterli değildir. Aynı zamanda Ar-Ge'ye önem vererek yüksek katma değerli ürün üretimine yoğunlaşması ve haksız rekabete karşı önlemlerin alınması gerekmektedir.

Ülkemizde işletme, sektör, ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet gücünün artırılabilmesi için uluslararası rekabet gücü stratejisi ve bu strateji çerçevesinde aksiyonlar ve politikalar belirlenmeli ve hızla uygulamaya geçirilmelidir. Yüksek rekabet gücü sadece hükümet politikaları ile başarılabilecek bir konu değildir. Rekabet gücünü belirleyen işletme içi etkenlerin de iyileştirilmesi temel amaç olmalıdır. Bu bağlamda tekstil sektörünün istenilen hedeflere ulaşabilmesi ve rekabet gücü noktasında kazanılması gereken bazı yeni rekabet üstünlükleri bulunmaktadır. Bunlar Tarakçıoğlu'nun (2002) ve BTO'nun da değindiği gibi:

- İhracatta teknik tekstil ürünlerine yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması,

- Tekstil sanayileri, üretimlerini, başta teknik tekstiller olmak üzere yüksek katma değerli, yüksek kaliteli, yenilik-yoğun, know-how yoğun özel ürünlerin üretimine kaydırmalıdır.
- Organik pamuk tarımının geliştirilmesi,
- Haksız rekabete karşı önlemler sürdürülmeli,
- Yüksek kalitede ürünlerin üretilmesi ve ileri teknoloji kullanımı,
- Ar-Ge çalışmalarına daha fazla yer verilmesi,
- İyi eğitilmiş işgücünün istihdamı,
- Özgün ürünlerin geliştirilmesi, tasarlanması,
- Hızlı tedarik ve hızlı servisin sağlanması,
- Üretim esnekliği ve dinamik yapının sağlanması,
- Lojistikte yetkinlik (Ülkemizin coğrafi avantajlarını kullanarak sektöre ve ticaretin geneline uygulanacak bir lojistik ağı kurulmalıdır),
- Hızlı teslimatın sağlanması,
- Etkin pazarlama ve yaygın dağıtım ağı,

Bunların yanı sıra Ekti'nin de değindiği (2013) bir nokta, teknik tekstiller alanında araştırmaların desteklenmesi, Ar-Ge altyapısının geliştirilmesidir. Teknik tekstiller sektörün önümüzdeki dönemde gelişme göstermesi beklenen bir alanıdır. Bu alanda Ar-Ge çalışmalarına öncelik verilmesi sektöre rekabet gücü kazandıracaktır.

Bu noktada sanayinin uzun vadeli yatırımlara yönelik olarak kaynak aktarımında bulunması ve ürün gelişiminde ham pamuk işleme yöntemlerinden kullanım alan ve amaçlarına uygun olarak işlenen kumaşın değerlendirilmesine kadar farklı alanlarda fırsatlar yakalanması mümkündür. Öte yandan hatalı mamullerin gerek nihai ürün gerek yarı mamul safhasında geliştirilmesi ve düzeltilmesi yönünde de gelişmeler kaydedilebilecektir. Ancak tekstil işleme ve boyama süreçleri Ar-Ge'ye yönlendirilecek kaynak ve vasıflı işgücüne ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle sektörün Ar-Ge odaklı stratejiler geliştirmesi büyük bir ihtiyaçtır.

Sektör temsilcilerinin sıklıkla dile getirdikleri üretim maliyetleri unsurları olan, istihdama yönelik yüksek oranlı vergilendirme, enerji ve hammadde fiyatları (özellikle yerli pamuk üretiminin yeniden artırılması, dışa bağımlılığın azaltılması yönünde önemli bir adım olacaktır) yeniden gözden geçirilmelidir.

Türk tekstil sektörünün piyasalarda halihazırdaki rekabet avantajını kaybetmemesi için, ürün farklılaştırması temelinde katma değeri yüksek, moda ve markaya dayalı ürünler geliştirmesi ve pazar çeşitlendirmesine gitmesi gerekmektedir.

Sektörün küresel anlamda sürdürülebilir bir rekabet gücüne sahip olması için maliyet, kalite ve çeşitliliği en etkin şekilde birleştirmesi ve pazarlarda sahip olduğu payı sürekli kılarak yeni pazarlarda niş ürünler ile yükselen bir büyüme eğilimi elde etmesi hedeflenmelidir. Tüm bunların yanı sıra, tedarik, tasarım, üretim, pazarlama, lojistik, markalaşma ve işbirliği stratejilerinde değişime gidilmelidir.

Üniversite-sanayi işbirliği geliştirilmeli, sektör kümelenmeleri içinde tekstil ile ilgili bölümler üniversitelerde açılmalıdır. Bu bağlamda, sektörün ihtiyaç duyduğu yüksek teknoloji bilgi birikimi, nitelikli işgücü, Ar-Ge, tasarım gibi noktalar bu kurumlar vasıtası ile gerçekleştirilmelidir.

Özellikle sektörle ilgili eğitim çalışmalarına gereken destek verilerek sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü açığının kapatılması da sektör açısından çok önemlidir. Tekstil sektörünün rekabetçi yeteneğini sürdürebilmesi için, sektörle ilişkili tüm işletmeler arasında işbirliği sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, M., (2011). *Uluslararası Rekabet Gücü, Belirleyici Faktörler ve Ölçülmesi, Türkiye Bağlamında Bir Değerlendirme*, Nobel Akademik Yayıncılık, 1. Basım, Nisan, 1-3
- Ekonomi Bakanlığı, (2014). Hazır Giyim Sektörü, Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Sektör Raporları, 1
- Ekonomi Bakanlığı, (2014). *Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi Sektörü*, Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı, İhracat Genel Müdürlüğü, Tekstil ve Konfeksiyon Ürünleri Daire Başkanlığı Sektör Raporları, 3
- Ekti, E., (2013). *Tekstil Sektörü Raporu*, T.C. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Düzce Yatırım Destek Ofisi, 37
- Kaya, Ö., (2013). *Türkiye'deki Tekstil-Konfeksiyon İşletmelerinin (Kobi'lerinin) Tedarik, Üretim ve Lojistik Faaliyetlerinin Ulusal Rekabet Üzerindeki Etkileri*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, iv
- İTKİB, (2014). Türkiye Genel, Hazır giyim, Tekstil, Deri ve Halı Dış Ticareti / 2013 Yıllık, Erişim Tarihi: 04.09.2014, <http://www.itkib.org.tr>
- OECD, (2014). Rekabet Gücü, Erişim Tarihi: 06.09.2014, <http://www.oecd.org/>
- Porter, M., (2010). *Rekabet Üzerine, Harvard Business Review*, Çev: Kıvanç Tanrıyar, Optimist Yayınları, 9
- Porter, M. E., (1998). *Competitive Advantage of Nations*, (2nd Ed.), New York: Free Press
- Tarakçıoğlu, I., (2002). Tekstil Araştırma Merkezi, Erişim Tarihi: 02.09.2014 <http://www.tekstilisveren.org.tr/dergi/ocak/5.html>
- Taşbaşı, T. B., (2014). *Tekstil Sektörü İhracat Performans Değerlendirmesi 2014*, Ocak -Mart İTKİB Genel Sekreterliği Ar & Ge ve Mevzuat Şubesi, Nisan, 23
- Tekstil, Deri ve Giyim Sanayi, Özel İhtisas Komisyon Raporu, 9. Kalkınma Planı, DPT, 2007, Erişim Tarihi: 21.02.2015, www.kalkinma.gov.tr
- Türker, M., Balyemez, F., Biçer, A. A., (2005). Üretim Sürecinde Tedarik Zincirinin Önemi ve Maliyet Yönetimi, V. Ulusal Üretim Araştırmaları Sempozyumu, İstanbul Ticaret Üniversitesi, 25-27 Kasım, 464.
- WTO, (2014). Yıllık Raporlar ve İstatistiksel Veriler, Tekstil Ürün Grubu, Erişim Tarihi: 01.09.2014, <https://search.wto.org>